

Nuwe Testament

Les 3

Handelinge en die vroeë kerk

Temaskrif

“Dit kom julle nie toe om die tye of geleenthede te weet wat die Vader deur sy eie mag bepaal het nie; maar julle sal krag ontvang wanneer die Heilige Gees oor julle kom, en julle sal my getuies wees in Jerusalem sowel as in die hele Judéa en Samaría en tot aan die uiterste van die aarde.” (Hand. 1:7-8)

In die Ou Testament wys die boek Josua Israel se oorgang van lewe in die woestyn na lewe in Kanaän, en van die leierskap van Moses na die leierskap van Josua. Josua beeld 'n belangrike oorgang uit in die geskiedenis van God se volk, Israel.

In die Nuwe Testament toon die boek Handelingte die oorgang van die aardse bediening van Jesus na die geestelike bediening van die Heilige Gees deur die kerk. Dit beweeg van 'n fokus op die werk van Jesus na 'n fokus op die werk van die apostels. Handelingte beeld 'n belangrike oorgang uit in die geskiedenis van God se volk, die kerk.

Let op die volgende plekke wat belangrik is in Handeling:

- Antiogië in die provinsie Sirië: die sentrum van Christelike uitreik anderkant Judea.
- Filippi in die provinsie Masedonië: die eerste kerk wat op Europese grond geplant is.
- Efese in die provinsie Asië: die hoofstad van die provinsie. Paulus se strategie was om kerke in die voorste stede van die Romeinse Ryk te plant. Van 'n aanvanklike kerk op 'n sentrale plek sou die evangelie deur die provinsie versprei word.
- Korinte in die provinsie Achaia: Korinte se ligging op 'n landengte van die Middellandse See het dit 'n belangrike stad vir evangelisasie gemaak.
- Rome: Paulus se doel was om die ryk vanuit hierdie sentrale stad te evangeliseer.

Places visited by the Apostle Paul (33 to 68 A.D.)

0 = Visited after conversion (33 - 44 A.D.)
 1 = First missionary journey (44 - 46)
 2 = Second journey (49 - 52)

3 = Third journey (53 - 58)
 4 = Fourth journey (60 - 63)
 5 = Final journey (63 - 67)

In 67 Paul is a prisoner in Rome and dies in 68.

Romeinse keisers is belangrik in Handelingte en die Briewe.

Tiberius Caesar 14 n.C –37 n.C

Caligula 37 – 41 n.C

Claudius 41 -54 n.C

Nero 54 -68 n.C

Vespasianus 69 – 79 n.C

Titus 79 – 81 n.C

Domitianus 81 n.C

Tiberius is in 37 n.C. gevolg deur sy neef Gaius, genaamd Caligula. Caligula was aanvanklik gewild, maar nadat 'n siekte sy geestelike stabiliteit veroorsaak het het , het hy 'n skrikbewind begin.

Tien jaar later, in 79 n.C., is Vespasianus opgevolg deur sy seun Titus, wat die tempel in Jerusalem aan die einde van die Joodse Oorlog in 70 n.C. vernietig het .

Beelde op Titus se boog wat die plundering van die tempel in 70 nC toon

Agtergrond tot die Boek van Handeling

Skrywer en Datum

Lukas 50-60 nC

Doel

Die Evangelie van Lukas wys hoe Jesus die dissipels oplei om die kerk te lei. Handeling wys hoe die dissipels die evangelie na die wêreld neem. Handeling toon die verspreiding van die evangelie vanaf Jerusalem en Judea na Samaria en tot in die uiterste dele van die aarde.

Belangrike temas

Historiese detail

Soos die Evangelie van Lukas, gee Handeling noukeurige aandag aan historiese besonderhede. Handeling noem meer as dertig lande, meer as vyftig dorpe en byna honderd individue.

Evangelisasie en sending

Aan die begin van Handeling gee Jesus sy dissipels opdrag om die evangelie na Jerusalem, Judea, Samaria en die “uithoeke van die aarde” te neem. Aan die einde van Handeling word die evangelie aan die Romeinse Ryk verkondig.

Die werk van die Heilige Gees

Lukas se Evangelie het aandag gegee aan die rol van die Heilige Gees in die aardse bediening van Jesus. In Handeling wys Lukas die rol van die Heilige Gees in die vroeë kerk. Die Heilige Gees is die sentrale karakter in Handeling. Dit is deur die Gees dat die dissipels bemaagtig word vir bediening.

Die evangelieboodskap

Die Evangelie van Lukas is geskryf om die akkuraatheid te bevestig van die dinge wat Theophilus as 'n nuwe bekeerling geleer is. Handeling 1 deel dieselfde belangstelling om die evangelie aan nuwe bekeerlinge te leer. Byna 'n kwart van die boek bestaan uit preke. Belangrike preke in Handeling 1 sluit in:

- Petrus se preek tydens Pinkster (Handeling 2)
  - Stefanus se verdediging voor die Sanhedrin (Handeling 7)
  - Petrus se preek by die huis van Kornelius (Handeling 10)
  - Paulus se preek op Ageopagusl in Athene (Handeling 17)
-
- Hierdie preke wys die kernboodskap wat deur die apostels verkondig is:
  - Die heerskappy van Jesus Christus
  - Die historiese waarheid van die evangelie
  - Verlossing uit genade deur geloof

Inhoud van die Boek van Handeling

Aan die begin van Handeling het Jesus vir die dissipels gesê om in Jerusalem te bly om te “wag op die belofte van die Vader”. Hulle het gevra: "Here, sal U in hierdie tyd die koninkryk vir Israel weer herstel?" Hulle sou eers later sy reaksie verstaan.

Dit is nie vir julle om die tye of seisoene te ken wat die Vader in sy eie mag gestel het nie. Maar julle sal krag ontvang nadat die Heilige Gees oor julle gekom het, en julle sal getuies van My wees in Jerusalem sowel as in die hele Judea en in Samaria en tot aan die uiterste van die aarde.138

Hierdie opdrag verskaf een manier om die struktuur van Handeling te beskou: die evangelie in Jerusalem (1-7); die evangelie in Judea en Samaria (8-12); die evangelie tot aan die uiterste van die aarde (13-28).

Die Evangelie in Jerusalem (Handelinge 1-7)

Die middelpunt van aktiwiteit in Handelinge 1-7 is Jerusalem. Die verhaal sluit die verhaal van Pinkster in, 'n beeld van die lewe in die vroeë kerk, en die martelaarskap van Stefanus.

Die Evangelie in Judea en Samaria (Handelinge 8-12)

In Handelinge 8-12 beweeg die evangelie verby Jerusalem na Judea en Samaria. Vervolging was 'n prikkel wat die vroeë gelowiges uit Jerusalem na Judea en Samaria gestoot het. Terwyl hulle gevlug het, het hulle die evangelie uitgedra. God het vervolging gebruik om die opdrag van Handelinge 1:8 uit te voer. In Handelinge 8-12

- Filippus, 'n Griekssprekende Jood, preek in Samaria met groot resultate (8:4-25).
- Filippus preek vir 'n Ethiopiese amptenaar wat gereis het om te aanbid (8:26-40).
- Saulus, wat op reis is om gelowiges in Damaskus te arresteer, kom tot bekering (9:1-22).
- Petrus preek vir Cornelius, 'n Romeinse militêre bevelvoerder (10:1-11:18).
- Barnabas bedien in Antiogië, die hoofstad van die Romeinse provinsie Sirië (11:22-30). Hierdie bediening is belangrik om twee redes.
  - a) Barnabas stel Saulus voor aan die gemeente in Antiogië. Saul se bediening daar speel 'n belangrike rol in sy ontwikkeling.
  - b) Antiogië word die primêre sendingkerk van die middel van die eerste eeu. Elkeen van Paulus se sendingreise begin by Antiogië

Die Evangelie tot in die uiterste dele van die aarde
(Handelinge 13-28)

Die Eerste Sendingreis (Handelinge 13-14)

Sendingreise begin by Antiogië.

Vanaf 47-49 nC het Paulus en Barnabas, saam met Barnabas se neef Johannes Markus, na Ciprus (Barnabas se huis) en Klein-Asië gereis. Baie van hierdie reis was gewy aan die plant van kerke in Galasië, 'n Romeinse provinsie in Klein-Asië. Van hierdie pad vorentoe was Saulus bekend as Paulus. Saul was 'n Hebreuse naam; Paulus was 'n Romeinse naam. Hierdie naamsverandering dui op Paulus se spesiale roeping aan die heidene.

Terwyl hulle by Perge van Pamfilië was, het Johannes Markus die span verlaat en teruggekeer huis toe. Nadat Paulus en Barnabas tot by Derbe gereis het, het Paulus en Barnabas teruggekeer en kerke wat hulle geplant het, weer besoek voordat hulle na hul tuisbasis by Antiogië teruggekeer het.

FIRST MISSIONARY JOURNEY (47-48 AD)

Die Jerusalem Raad (Handelinge 15:1-35)

Watter beginsels van die Jerusalem Raad behoort ons vandag te lei?

Die bekering van heidene deur die bediening van Paulus het 'n moeilike kwessie in die kerk geopper. Daar was verdeeldheid tussen Joodse Christene wat daarop aangedring het dat nie-Joodse Christene alle aspekte van die Mosaïese wet moet nakom en diegene wat daarop aangedring het dat die Mosaïese wet nie bindend op nie-Joodse Christene is nie.

In 49 nC het kerkleiers in Jerusalem bymekaargekom om die geskil te besleg. Diegene wat die besnydenis vir die heidene wou vereis, het eerste gepraat. Petrus het toe gepraat oor sy ervaring by die huis van Cornelius waar God “geen verskil tussen ons (Jode) en hulle (heidene) maak het nie, en hulle harte reinig deur geloof.”¹⁴⁸ Paulus en Barnabas het gewys op bewyse van God se werk onder die heidene.

Jakobus, die leier van die Jerusalem-kerk, het afgesluit met die raad se oordeel dat nie-Jode vereis sal word om vier praktyke te vermy:

- Vleis aangebied aan afgode
- Vleis wat verwurg is
- Bloed in
- Seksuele onsedelikheid

Die Tweede Sendingreis (Handelinge 15:36-22)

Nie elke konflik in die vroeë kerk het teologiese beginsels behels nie. Paulus en Barnabas se paaie het geskei oor 'n persoonlike meningsverskil rakende Johannes Markus. Hierdie onenigheid wys God aan die werk selfs deur moeilike persoonlike omstandighede Silas het 'n waardevolle werker geword; die pogings van Paulus en Barnabas is verdubbel deur hulle afsonderlike werk; en Paulus is later met Johannes Markus versoen.

Paulus en Silas het hierdie tweede sendingreis begin deur kerke te besoek wat deur Paulus en Barnabas op die eerste sendingreis geplant is. Paulus en Silas het ook in Filippi, Tessalonika, Berea, Athene en Korinte gedien. Op hierdie reis is die evangelie op Europese bodem verkondig nadat Paulus 'n visioen gesien het van 'n man van Masedonië wat om hulp pleit.¹⁵² Jong Timoteus het by Paulus se span by Listra aangesluit; en Lukas het by Paulus by Troas aangesluit.¹⁵³ Paulus het ongeveer agtien maande lank 'n gemeente in Korinte geplant. Die span het na meer as drie jaar se reis teruggekeer na Antiogië (50-53 nC).

Die tweede sendingreis toon die teenstand wat Paulus in die prediking ondervind het. Hulle was in die tronk in Filippi; die huis waar hulle in Tessalonika gebly het, is deur 'n skare aangeval; vyande van Tessalonika het hulle na Berea gevolg; en Paulus is in Korinte tereggestel.¹⁵⁴

Die groei van die kerk het groot koste gepaard gegaan. Satan gee nie grondgebied sonder 'n stryd op nie. Handeling 16 toon egter die krag van die Heilige Gees en die triomf van die evangelie toe kerke regdeur Klein-Asië, Masedonië en Achaje geplant is.

2nd MISSIONARY JOURNEY
showing Roman Provinces

Die Derde Sendingreis (Handelinge 18:23-21:15)

Paulus het net 'n kort tydjie in Antiogië deurgebring voordat hy vertrek het om weer kerke in die streek van Galasië en Frigië te besoek. Die eerste deel van hierdie reis was gewy aan die versterking van gelowiges in kerke wat op vroeëre reise geplant is.¹⁵⁵ Die derde sendingreis het geduur vanaf 53 nC-57.

Die langste tydperk (drie jaar) is in Efese deurgebring. Terwyl hy in Efese was, het Paulus albei Korinthise briewe geskryf en probleme in hierdie moeilike kerk aangespreek.

Nadat Paulus Efese verlaat het weens teenstand van vyande, het Paulus na Masedonië en Achaje gereis. Hy het 'n kollekte van die oorwegend nie-Joodse kerke in hierdie streek bymekaargemaak om behoeftige Joodse Christene in Jerusalem te ondersteun. Hierdie demonstrasie van die eenheid van die kerk het getoon dat Jode en heidene medelede van Christus se kerk was.

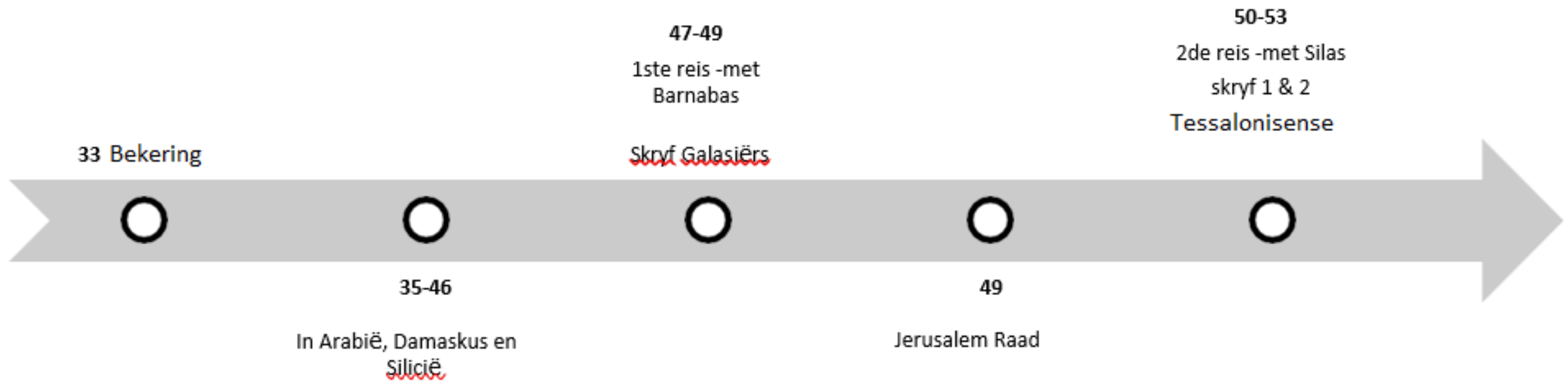
Inhegtenisneming en gevangenskap (Handelinge 21:15-28:31)

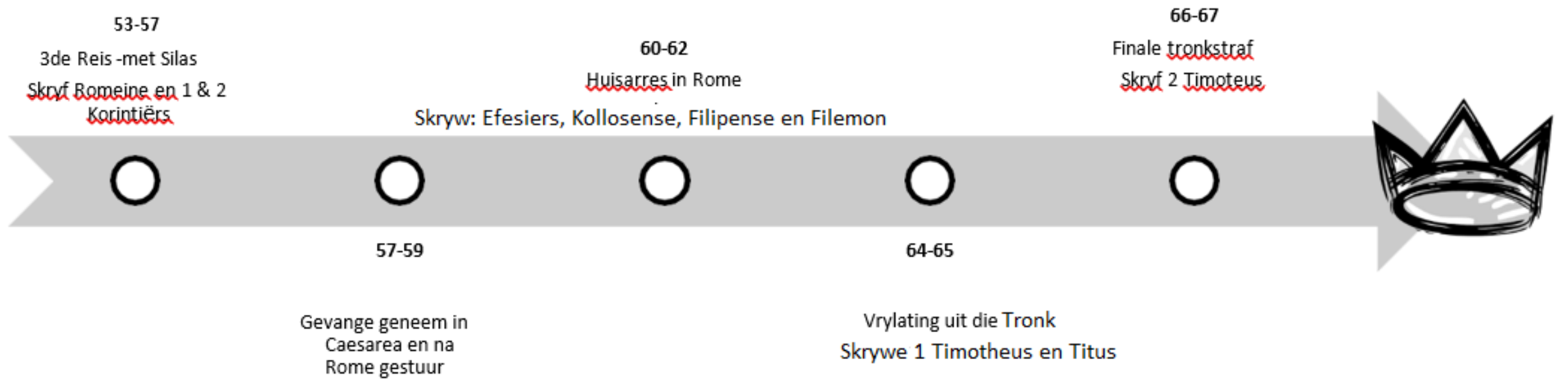
Teruggekeer van die derde sendingreis, het Paulus in Cesarea gestop waar die profeet Agabus Paulus gewaarsku het dat hy in Jerusalem gearrester sou word. Die laaste gedeelte van Handelinge vertel van Paulus se arrestasie, sy gevangenskap in Cesarea, sy beroep op Rome (die reg van 'n Romeinse burger), die gevaarlike reis na Rome (insluitend 'n skepswrak op die eiland Malta), en twee jaar bediening van Rome terwyl hy onder huisarres was.

Die einde van Handelinge toon dat Jesus se opdrag na Jerusalem, Judea, Samaria en “die uithoeke van die aarde” vervul is. Terwyl hy onder huisarres was, was Paulus in staat om vryelik te dien, “om die koninkryk van God te verkondig en die dinge te leer wat die Here Jesus Christus aangaan, met alle vrymoedigheid, en niemand verbied hom nie.”¹⁵⁷ Ongeag die teenstand van Joodse leiers (in die eerste deel van Handelinge) of die Romeinse regering (in die laaste deel van Handelinge), was die Heilige Gees besig om die kerk te bemagtig om Christus se opdrag te vervul.

Tydlyn van Paulus se bediening

Die Boek Handelinge in die Kerk vandag